

[Ministeren for skatter og afgifter]

opnår tilladelse til efterforsknings- og indvindingsvirksomhed, skal beskattes ensartet uanset organisationsformen. Lovforslaget har derfor til formål at understrege dette forhold. Det er derimod ikke hensigten at fravige de ovennævnte særlige regler ved indkomstopgørelsen, for så vidt de pågældende foreninger – uden at have tilladelse til efterforskning og indvinding af olie og gas – har aktiviteter i tilknytning til sådan virksomhed. Lovforslaget præciserer tillige dette forhold. Derudover indeholder lovforslaget en mindre redaktionel ændring af kulbrinteskatteloven.

Baggrunden for den foreslåede ændring af stempeloven er, at energiministeren for at tilgodese det i undergrundslovens § 5, stk. 3, fastsatte hensyn til rettighedshavernes økonomiske baggrund vil stille som et vilkår for tilladelser til efterforskning og indvinding af olie og gas, at der afgives en garantierklæring fra moderselskabet for hvert af de selskaber i de ansøgende konsortier, der umiddelbart står som rettighedshavere.

Moderselskaber, der er hjemmehørende i udlandet, vil efter stempelovens bestemmelser kunne opnå stempelfrihed, såfremt de pågældende selskaber underskriver garantierklæringen i udlandet. En sådan mulighed foreligger ikke for danske selskaber, der afgiver garantierklæring.

For på dette område at ligestille danske virksomheder økonomisk med udenlandske virksomheder stilles der derfor forslag om stempelfritagelse for dokumenter om sikkerhedsstillelse i forbindelse med administrationen af lov om anvendelse af Danmarks undergrund.

Ændringerne har ingen administrative virkninger.

Ændringerne af kulbrinteskatteloven har ingen provenumæssige virkninger.

Ændringen af stempeloven vil medføre et mindre provenutab på skønmæssigt anslået op til ca. 2 mill. kr. i forbindelse med udstedelse af efterforskningsstilladelser ved 1. udbrund.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagets bemærkninger, skal jeg herefter anbefale forslaget til folketingets hurtige og velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 73:

Forslag til folketingsbeslutning om ældres retssikkerhed.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 20/3 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg vil gerne starte med at sige, at de forhold, som tages op i beslutningsforslaget, også efter regeringens mening er særdeles vigtige. Bag forslaget ligger der, så vidt jeg kan se, to grundholdninger: for det første at de ældre skal sikres de ydelser, de har behov for, og for det andet at de ældres selvbestemmelse og mulighed for egne aktiviteter skal gives så gode vilkår som muligt. Hvis jeg har tydet forslagsstillernes hensigter rigtigt, kan jeg sige, at jeg er ganske enig med forslagsstillerne i disse holdninger.

At skabe så gode rammer for pensionisternes selvbestemmelse og selvaktivitet som muligt er helt på linje med regeringens politik. Men jeg vil gerne tilføje, at dette efter regeringens opfattelse også bør gælde for alle andre i dette samfund. Heller ikke på dette punkt mener jeg at pensionister bør behandles som en ganske særlig gruppe af menneskeheden. Pensionister har som alle andre forskellige behov, forskellige ønsker, og det vigtigste må være, at de som andre har mulighed for selv at bestemme over deres liv og vælge, hvordan dette liv skal forme sig.

Jeg synes, det er vigtigt, hvis vi kan konstatere, at der er en bred enighed herom. Lad så være, at vi måske ikke altid kan være helt enige om midlerne til at nå dette mål.

For så vidt angår forslagets enkelte punkter skal jeg om fordelingen af rådighedsbeløbet til personlige tillæg sige, at jeg anser dette punkt for afklaret med vedtagelsen af lov om social pension i går.

Det næste punkt i forslaget vedrører faste regler for ydelse af personlige tillæg. Som bekendt har et udvalg netop afgivet en rapport om denne problemstilling. Udvalget har for så vidt ikke taget stilling til, hvorvidt der overhovedet bør fastsættes yderligere retningslinjer, men har opregnet nogle fordele og nogle ulemper herved. Hvis der skal fast-

[Socialministeren]

sættes retningslinjer, er det udvalgets almindelige opfattelse, at disse retningslinjer bør være vejledende. Jeg deler dette synspunkt, bl.a. fordi fastsættelse af regler principielt strider mod det primære formål med personlige tillæg, nemlig at kunne yde hjælp i særlige situationer, hvor forholdene for den pågældende pensionist af den ene eller anden grund er blevet særlig vanskelige. Dette forudsætter, at der foretages en konkret vurdering af lige netop denne pensionists forhold.

Fastsættelse af regler vil altid medføre mere firkantede løsninger. Den mulighed, kommunerne i dag har for individuelt at fastsætte hjælpen og lade denne bortfalde eller aftrappe på forskellig vis og på denne måde f.eks. mindske samspilsproblemerne, vil blive væsentligt dårligere, især hvis reglerne gøres bindende.

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at det under alle omstændigheder vil være nødvendigt at fastholde et vist kommunalt skøn, hvis det skal undgås, at pensionisterne bliver stillet dårligere i en række tilfælde, og jeg er ligeledes enig i, at en vis regelfastsættelse kan være hensigtsmæssig for at opnå en mere ensartet praksis fra kommune til kommune.

Jeg har derfor til hensigt dels at fastsætte vejledende, generelle indtægts- og formuegrænser, dels at inddrage andre områder end medicin og varmhjælp, som der jo allerede er fastsat regler for. De nye regler er endnu ikke fastsat i detaljer, men de vil indgå i det samlede regelsæt på pensionsområdet, som er planlagt at træde i kraft den 1. oktober 1984 samtidig med lov om social pension, som vi vedtog her i folketinget i går.

For så vidt angår forslag om oprettelse af institutionsråd på alle plejehjem, kan jeg være ganske enig i, at omsorgen skal ydes med den fornødne kvalitet og respekt for beboernes værdighed, at deres selvbestemmelse skal respekteres, og at det skal påses, at de får de ydelser, de har behov for.

Jeg føler mig imidlertid ikke overbevist om, at den skitserede fremgangsmåde til sikring af dette mål er hensigtsmæssig. Efter de gældende bestemmelser i bistandsloven er tilsynet placeret hos kommunalbestyrelsen. Jeg finder det betydningsfuldt at fastholde den direkte tilsynsforpligtelse hos den myndighed, der har ansvaret for tilvejebringelse af det fornødne antal pladser med den fornødne standard. Men samtidig er det væsent-

ligt, at kommunalbestyrelsens tilsyn sker i samarbejde med et beboerråd.

Jeg kan her henvide til, at socialstyrelsen i en vejledning fra september 1980 har skitseret en række modeller for udøvelsen af tilsynet. Et par af disse minder stærkt om det råd, forslagsstillerne går ind for. Hvad selve tilsynet angår, ligger forslaget derfor på linje med, hvad man allerede har udsendt vejledende retningslinjer om efter de gældende regler.

Derimod må jeg tage afstand fra de foreslåede klagerregler, og det skyldes, at amsankenævnene er etableret med henblik på at behandle klager over de sociale udvalgs afgørelser om tildeling af bestemte ydelser efter den sociale lovgivning. Heraf følger imidlertid, at amsankenævnet efter min opfattelse slet ikke er egnet til at behandle klager over det, som forslagsstillerne selv kalder »mere ubestemmelige forhold«. Det drejer sig jo i virkeligheden ofte om selve serviceniveaueet på en institution.

Jeg skal minde om, at amsrådene kan foretage undersøgelser i forbindelse med spørgsmål om driften af plejehjem. Dette betyder bl.a., at amsrådet gennem undersøgelser kan få rensset et institutionspersonale for mistanke, hvis der gennem dagspressen skulle være videregivet urigtige oplysninger om forholdene på et bestemt plejehjem; det er jo en problemstilling, der er trukket frem i bemærkningerne til forslaget.

Forslaget om, at plejhjemsbeboerne i princippet skal have udbetalt pensionen og herefter skal betale for opholdet, er, som jeg har sagt før under debatter her i folketinget, udtryk for en tanke, som jeg har meget stor sympati for. Jeg er samtidig opmærksom på, som det jo også er fremhævet i bemærkningerne til forslaget, at det ikke er uden praktiske problemer at ophæve de gældende bestemmelser om udbetaling af beløb til personlige fornødenheder til plejhjemsbeboerne.

Jeg har med tilfredshed noteret mig, at forslagsstillerne er indstillet på, at man gennem en række forsøg landet over får lejlighed til at vurdere, hvorledes en ophævelse mest hensigtsmæssigt kan gennemføres, og denne proces er som bekendt allerede i gang. Med hjemmel i forsøgsbestemmelsen i bistandslovens § 138 b er der på nuværende tidspunkt godkendt forsøg, hvorefter pleje-

[Socialministeren]

hjembeboerne får et større kontantbeløb til rådighed end det sædvanlige beløb til de personlige fornødenheder mod, at de selv skal afholde udgifterne til nogle af de ydelser, der sædvanligvis gives på et plejehjem.

Det er mit håb, at der kan komme en række sådanne forsøg i gang, således at vi kan få et godt grundlag for videre beslutninger på området. Men jeg mener ikke, det vil være forsvarligt at fremsætte et lovforslag som det, forslagsstillerne lægger op til, før man har fået nogle praktiske erfaringer gennem forsøgene.

Som det vil være fremgået, er der allerede iværksat en række initiativer, der ligger på linje med beslutningsforslaget. Der kan som tidligere nævnt være tale om mindre uoverensstemmelser om fremgangsmåden på enkelte områder, men hovedsigtet og de grundlæggende synspunkter tror jeg forslagsstillerne og regeringen kan være enige om.

Mette Groes (S):

Jeg skal gøre opmærksom på, at punkt 1 udgår af beslutningsforslaget, idet problemet jo er løst med vedtagelsen af lovforslag nr. L 18.

Hvad angår punkt 2, anser vi det for meget væsentligt, at pensionisterne får en stærkere fornemmelse af, hvad deres retsstilling er, når der skal tilkendes dem personlige tillæg. Samtidig vil vi gerne fastholde et skønsprincip, sådan at man kan skønne over et bestemt niveau, som man fastlægger.

Meningen med punkt 3 er, at der skal være en let adgang for beboere og pårørende til at klage over de mange små, men væsentlige forhold, der har betydning for, om pensionisten trives: om tonen på hjemmet er god, om den urenlige patient skiftes, når der er brug for det, om der gives besked til de pårørende, når pensionisten ønsker det, og om reglerne på plejehjemmet er så fleksible, at der tages hensyn til, hvornår den enkelte ønsker at sove til middag eller gå i seng. Den måde, vi ønsker disse forhold skal kunne behandles på, skal ikke kun ses som en beskyttelse af patienterne, men også af personalet imod urimelige anklager, og vi synes, det er vigtigt, at der er en formel klageadgang, som går videre op i systemet.

Hvad angår forslaget om ophævelse af lommepengebeløbet og udbetaling af pension

i stedet for, som pensionisten selv forvalter til dækning af udgifterne i forbindelse med opholdet, er der allerede på Margrethehjemmet og Peder Lykke Centret i København, Bernadottetgården i Roskilde og plejehjem i Århus og Rødby tanker om at køre en sådan ordning. I Skævinge kommer man i gang 1. juni.

Forslaget skal ses som en naturlig følge af de stadig mere fleksible boformer for pensionister, og det er vores tanke med det, at det, man betaler for at bo, skal være nogenlunde det samme, hvor man end kommer hen.

En model for, hvordan man kunne gribe sagen an i praksis, er, at man i husleje betaler 25 pct. af folkepensionen, i forplejning 30 kr. om dagen, at man betaler fodpleje, frisør og tøj efter regning, men til nedsat pris, og at man betaler for beskæftigelse. På Margrethehjemmet har man lavet et projektforslag, hvoraf det fremgår, at pensionisten, hvis man bærer sig ad på denne måde, vil have et restbeløb på 1.519 kr. om måneden til egen rådighed, og det er jo betydelig mere end de 497 kr., man som pensionist får nu.

Det, der er det opmuntrende, er altså, at en række plejehjemsledere selv synes, det er en god idé at foretage sådanne forsøg, og at man er i fuld gang med at udvikle forskellige modeller, der ophæver grænsen mellem hjemmepleje og plejehjem og enten fuldt eller delvis giver beboerne rådighed over egne midler.

Forsøgene er naturligvis ikke enkle. Der er byrdefordelingsproblemer og praktiske problemer, men én ting er i hvert fald sikker: pensionisterne vil føle det som et fremskridt. Såvel pensionistorganisationerne som ældrekommissionen har da også for længst anbefalet, at man overgik til en sådan ordning. Vi skal derfor anbefale, at der i dag bakkes op om det politisk.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Dette beslutningsforslag er virkelig meget velmenende, og jeg har på fornemmelsen, at socialdemokratiet har haft ældrekommissionens tredje delrapport i hånden, da man skulle udforme forslaget tre og oprindeligt fire punkter. Men når jeg har sagt det, og når jeg alligevel på den konservative folketingsgruppes vegne må gå imod dette beslutningsforslag, skyldes det, at det ikke til

[Lizzie Lichtenberg]

fulde opfylder de intentioner og den langsigtede planlægning, som ældrekommisionens tredje delrapport lagde op til.

Hvad angår punkt 2 om de skønmæssige personlige tillæg, vi har i dag, hvor man vil tilpasse sig mere retsprincippet, er det rigtigt, som ældrekommisionen bemærkede det, at man i højere grad kunne gå over til et retsprincip i form af en ældreydelse. Jeg har på fornemmelsen, at det netop er det projekt, ministeren er ved at analysere, og hvorom man har fået lavet en delrapport. Som vi var enige om i ældrekommisionen, og som tallene viste, er samordningsproblematikken så kompleks, at man virkelig skal passe på, at man inden for dette område ikke kommer fra asken i ilden og forvrider systemet yderligere.

Jeg vil derfor støtte ministeren i hans bestræbelser på at komme uden om såvel samordningsproblematikken som spørgsmålet om, hvordan de personlige tillæg skal tilkendes, for jeg tror stadig væk, det er væsentligt, at man holder fast i skønsprincippet inden for dette område.

Punkt 3 og punkt 4 har så absolut noget at gøre med kontinuitet i livsforløbet, selvbestemmelse og medbestemmelse, som var de tre kodeord. Der vil jeg tillade mig at henvise til det projekt plejemiljø, som Omsorgsorganisationernes Samråd i samarbejde med Jysk Teknologisk Institut samt private og selvejende institutioner har fået gennemført, for det viser sig netop, at der i samspillet mellem ansatte, familie og beboere – jeg vælger at tale om beboere, ikke patienter, på et plejehjem, for det er deres hjem, det må vi ikke glemme – er så mange ting, der betyder noget for et miljø, at dette råd langtfra vil kunne løse disse problemer. Vi har jo i forvejen selvejende institutioner, i hvis bestyrelser der både er kommunale repræsentanter, som sikrer forbindelse til det kommunale, og repræsentanter for seniorrådet. Man henviser til, at der ikke har været så mange ælde råd rundt om på de forskellige institutioner, men tallene er fra 1979, og der er sket en overordentlig stor udvikling siden da, og derfor har man også seniorrådene repræsenteret. Endelig har man jo socialinspektører og personale.

Det råd, man her foreslår, vil ikke kunne løse netop de små daglige problemer. Jeg synes, det blev så tydeligt sagt af en pensio-

nist, der selv ville gøre det, da hun sagde: hvad skal I fremmede komme rendende her efter, tror I da ikke, vi selv kan klare det? Vi vil netop give dem den styrke, at de selv kan løse problemerne sammen med dem, de samarbejder med i det daglige, dem, der har opsyn med dem, den kommunalbestyrelse, der jo netop har det sociale ansvar; det kan vi ikke tage fra dem.

Derfor tror jeg ikke på det her foreslåede og må på den konservative gruppes vegne afvise dette beslutningsforslag – ikke intentionerne deri, men de skal udformes helt anderledes grundigt, og det har jeg på fornemmelsen at ministeren kommer med et oplæg til os om, således at vi kan samles om det.

De forsøg, der er i gang, har fru Mette Groes jo netop beskrevet, så det skal jeg ikke gøre. Jeg vil kun herfra opfordre personaleorganisationerne til at være meget positive over for dem, for de er nok vejen frem. De er et led i nedbrydningen af institutionsgrænserne, som der jo er et bredt flertal i dette folketing for skal ske; det viste redegørelsesdebatten om ældrekommisionen. Jeg tror, vi kan mødes med hensyn til nogle punkter i de ældres retssikring; men med den tidstabel, der er givet i beslutningsforslaget, og den lidt firkantede måde, det er beskrevet på, tror jeg ikke, det løser de ældres kontinuitet i livsforløbet og giver den selvagtelse, som det hele drejer sig om at de skal have.

Hanne Severinsen (V):

Jeg kan på venstres vegne sige, at vi er enige om hovedsigtet. Det er vigtigt, at vi nu alle her i folketinget efterhånden går bort fra de firkantede institutionsløsninger og prøver at betragte plejehjemsbeboerne som mennesker, der godt kan disponere, og som godt selv kan være med til at løse deres problemer. Så langt er jeg vældig enig i forslagsstillerens intentioner.

Det første forslag er jo bortfaldet, for det har vi fået løst, og jeg synes, det var godt, vi fik det løst. Det var virkelig rimeligt, at de kommuner, som havde problemer med rådighedsbeløb, nu har fået løst dem, og jeg går ud fra, at vi alle sammen kan være tilfredse med løsningen.

Hvad angår punkt 2 om de faste retningslinjer, mener jeg, at vi selvfølgelig skal have fundet en eller anden måde, hvorpå man båd-

[Hanne Severinsen]

de kan tilgodese skøn og samtidig har nogle retningslinjer at følge. Men man må i hvert tilfælde ikke gøre det så firkantet, at man helt fjerner det konkrete, lokale og individuelle skøn. Derfor tror jeg, at vi, hvor godt forslaget ellers kan være i sine intentioner, må henholde os til, hvad ministeren sagde om, at man allerede er i fuld gang med at løse problemerne dér, hvor de findes.

Hvad angår institutionsrådet, må jeg også henholde mig til, hvad ministeren sagde. Der er mange problemer i det konkrete forslag, man har fremsat, men selvfølgelig er det vigtigt, at vi diskuterer, hvordan vi kan give de ældre bedre indflydelse, og hvordan vi kan give dem bedre mulighed for at få deres berettigede klager behandlet.

Hvad angår det fjerde forslag om ophævelse af lommepegebegrebet, vil jeg sige, at det er sandelig også vores intention, at vi kan komme bort fra den umyndiggørelse, som har ligget i mange institutions måde at behandle de ældre på. Det tror jeg nu nok er ved at være fortid, og der foregår jo, som ministeren også nævnte, forsøg, som vi er meget glade for, og hvis resultat vi glæder os til at se.

Derfor synes jeg også, at beslutningsforslaget sådan set foregriber en udvikling, som er i gang, og på en lidt bastant måde prøver at gennemføre noget, som vi allerede er i fuld gang med at få gennemført, men hvor vi mangler at se resultaterne af forsøgene. Det er jo ikke noget, man kan gøre fra den ene dag til den anden, men det glæder mig, at man er i gang med forsøgene, for princippet er i hvert fald rigtigt.

Birthe Hansen (SF):

Der er mange gode tanker i forslaget, som vi er positive over for. Et enkelt punkt forekommer os meget bureaukratisk, men det skal jeg vende tilbage til.

Som andre ordførere har sagt før mig, er det første punkt jo bortfaldet, og det er vi tilfredse med.

Faste regler ved tildeling af pensionstillæg, men alligevel med bevarelse af skønnet – ja, vi finder det også ydmygende og ubehageligt, når man som pensionist skal ansøge om hjælp til briller, tandbehandling og alt det andet, der er nævnt i forslaget. Men denne ydmygelse kunne man jo have sparet pensio-

nisterne for for længe siden ved at have sat pensionen op til et beløb, der var så rimeligt, at personlige tillæg ikke var nødvendige.

Så til det tredje forslag. Mig bekendt har langt de fleste kommuner en intern instruks, ud fra hvilken de personlige tillæg gives. Det svinger sikkert fra én kommune til en anden, hvad man prioriterer, når vi ser bort fra de i forslaget nævnte ting. Men samtidig med ønsket om faste regler burde findes et krav til den enkelte kommune om oplysningspligt over for pensionisterne via en udsendt folder eller noget lignende, for så behøvede pensionisterne ikke ydmygt at skulle spørge, men kunne henvende sig direkte på grundlag af oplysningerne i den omtalte folder og skulle så kun ansøge om noget helt specielt, der faldt uden for disse rammer.

Nu kommer jeg til det, jeg mener er meget bureaukratisk i forslaget, nemlig det råd, man foreslår oprettet på alle plejehjem. Med den påtænkte sammensætning er jeg bange for, at ingen plejhjemsbeboere vil fremsætte ønske om noget som helst, for så vidt jeg kan se, vil der gå år og dag, inden et eventuelt resultat vil foreligge. Et råd sammensat af beboerrepræsentanter og personalerepræsentanter må efter vores mening være det, der er brug for, og det vil også praktisk kunne fungere i hverdagen.

Plejehjemsklientelet bliver tungere og tungere for hver dag, der går, og det vil kræve nogle meget aktive plejhjemsbeboere, hvis de skal kunne deltage i det råd, som forslaget ønsker sammensat.

Til slut kommer vi til forslaget om ophævelse af det såkaldte lommepegebegreb, og heri ligger også en ophævelse af umyndiggørelsen af plejhjemsbeboerne, en umyndiggørelse, som vi altid har taget afstand fra. Men jeg har én lille betænkelighed. Det er muligt, at den kan ryddes af vejen, men det vil den kun kunne, hvis man kan give en eller anden garanti for, at man ikke et stykke ud i fremtiden finder ud af, at plejhjemsbeboerne skal betale for de rent faktiske udgifter, for så kan man komme dertil, at de en dag står og har mindre tilbage end det lommepegebeløb, de rent faktisk har i dag.

Men vi er meget positive over for visse dele af forslaget og vil gå ind i udvalgsarbejdet med denne indstilling.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

[Dagmar Mørk Jensen]

Da punkt 1 som bekendt er blevet løst, kan også jeg gå direkte til punkt 2. Det radikale venstre har den opfattelse, at vi skal være lidt varsomme med at ændre pensionsforholdene mere, før vi ser, hvordan kommunerne klarer de ændringer, der er gennemført. I øvrigt kører de fleste kommuner som bekendt i stor udstrækning efter skuffecirkulærer, og det forekommer os ikke hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at blande os mere i kommunernes selvstyre.

Hvad angår beboerrådene, er det min erfaring, at beboerråd virker godt og dårligt alt efter den grad af aktivitet, beboerne har kræfter til. Vi mener i øvrigt, at kommunernes tilsyn med plejehjemmene virker dér, hvor det drejer sig om det, man kan kalde tjenstlige forhold. Hvad angår klimaet på plejehjemmene, er det naturligvis afhængigt af beboernes sundhedstilstand, men det er i øvrigt i ikke ringe grad også afhængigt af den interesse, de pårørende viser for forholdene.

Hvad angår det fjerde punkt med hensyn til lommepengene, er der tilsyneladende stor enighed om, at det ville være dejligt, om vi kunne få det afløst af en ordning, hvorefter folk beholder deres pension. Det er det radikale venstre også enig i, og vi synes, det lover godt for forsøgene, at der er så stor enighed om det. Resten af forslaget er vi noget skeptiske over for.

Pia Kjærsgaard (FP):

Fremskridtspartiet synes også, der er flere pæne intentioner i beslutningsforslaget, og vi er endda positive over for forslaget om at afskaffe lommepengene, som vi så afgjort ikke er tilhængere af. Vi er dog så realistiske i fremskridtspartiet, at vi accepterer, at en ændring af det nuværende system vil være alt for fordyrende og ikke mulig i dette årti, men vi er meget opmærksomme på problemet.

Vi bliver nu ikke enige med forslagsstillerne om, at man skal ændre tildelingen af rådighedsbeløb; det vil kræve mere administration.

I øvrigt er fremskridtspartiet tilhænger af ens pension til alle uanset indtægt eller formue.

Beboerråd? Ja men det lyder da meget fortrinligt og fornuftigt, men hvorfor skal der

egentlig lovgives om den slags ting? Ved at foreslå beboerråd trukket ned over hovedet på plejehjemsbeboere er et sådant forslag med til at øve beskæftigelsesterapi til nogle embedsmænd og nogle enkelte beboere. Som reglerne er i dag, er der jo ingen, der forbyder oprettelse af beboerråd, og det er derfor heller ikke noget, vi bør tvinge igennem herindefra. Men vi vil naturligvis være lydhøre over for forslag, der bedrer forholdene for pensionisterne, og udvalgsarbejdet vil afsløre, om der er tale om det her.

Tinning (VS):

Skal vi nå noget med dette beslutningsforslag, og det skulle vi meget gerne, skal der ikke gå alt for lang tid. Det er ikke en kritik af forslagsstillerne – forslaget har måttet vente i 5-6 uger, men der er meget kort tid til at få det igennem apparatet. Derfor synes jeg, at det vigtigste er at få udformet forslaget sådan, så vi kan få et flertal for det.

Beslutningsforslagets punkt 2 og punkt 4 ser vi ikke nogen grund til at ændre i. Det er klart, at man kan diskutere, hvordan vi får lavet nogle regler for personlige tillæg på alle mulige og umulige områder, som både nærmer sig retsprincipper og bevarer den skønmæssige bestemmelse, osv. Det kan man sikkert føre mange diskussioner om. Det er ikke det vigtigste. Det vigtigste er at få pålagt socialministeren at komme med et forslag om, hvordan det kan gøres, og så kan vi kigge på det i næste samling. Det er der ikke nogen problemer i.

Det mener jeg heller ikke der er, når det drejer sig om at ophæve det såkaldte lomme pengebegreb, altså beslutningsforslagets punkt 4. Der er bred politisk sympati for tanken, og selvfølgelig er det udmærket, at der også bliver lavet nogle forsøg. Det eneste, der vel sådan set er at sige, er, at de forsøg så må afvikles så tilpas hurtigt, at vi faktisk kan lovgive om det i næste samling. Den samme sympati konstaterede vi, da vi diskuterede pensionsforslagene i den foregående samling, og da vi diskuterede ældrekommisionens betænkning. Så det er ligesom på tide, at vi kommer længere end til bare at sige »sympati« og »forsøg«, men siger: der er sympati, og der kører forsøg, og det skal munde ud i en lovgivning i næste samling. Vi

[Tinning]

mener, at det skal det, og det kan ikke ske tidligt nok.

Om beslutningsforslagets punkt 3 – disse råd på plejehjemmene – synes jeg, at det måske er u hensigtsmæssigt at have en så detaljeret beskrivelse af, hvordan socialministeren skal lave sine lovforslag. Jeg mener ofte, at det er godt at lægge kraftige bindinger på socialministeren, ingen tvivl om det, men her har vi faktisk sikkerhed for, at ministeren under alle omstændigheder kommer og skal have det igennem her. Derfor kunne vi godt i første omgang lade fantasien og kreativiteten råde hos ministeren uden at lægge stramme bindinger på ham. Det hænger også sammen med, at vi ikke specielt er glade for sammensætningen af rådet. Fru Birthe Hansen fra SF har allerede sagt noget om, at det forekommer lidt tungt og lidt bureaukratisk og måske meget lidt handledygtigt at have repræsentanter for alle disse institutioner, altså for socialudvalget, for pensionister, omsorgsorganisationer og repræsentanter for de sociale forbrugergrupper og sådan noget. Vi mener, at det, det drejer sig om, først og fremmest må være beboerne og selvfølgelig i nogen grad personalet.

Det vil vi godt kigge på, men jeg vil godt anbefale, at vi måske overvejede en noget bredere formulering af beslutningsforslagets punkt 3, og på den baggrund sige, at så kan vi fuldt ud tilslutte os forslaget, som det ligger, og vi synes endda, at det er godt, at det er kommet.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til både minister og ordførere. Jeg kan have en vis frygt for, at forslaget bliver sukret ind i denne velvillige modtagelse, for alle har i det store og hele sagt, at man var enige i intentionerne, og at man meget positivt ville se på det videre, men – og så kom der en række betænkeligheder. Det er da rigtigt, at vi bevæger os på nogle områder, hvor det ikke altid er helt sikkert at vi kan overskue alle konsekvenser. På den anden side må vi sige, at vi nu igennem ganske lang tid har diskuteret det og udtrykt positiv velvilje. Tiden er nu, som hr. Tinning i sit indlæg også var inde på, til at handle.

Jeg synes, at jeg gerne vil knytte nogle kommentarer dels til socialministerens, men

selvfølgelig også til nogle af ordførernes indlæg. Vi har igennem ganske lang tid haft personlige tillæg, og i loven står der, at vanskeligt stillede pensionister kan få et personligt tillæg for at få løst særlige problemer. Vi ved, hvad det er for anmodninger pensionisterne igen og igen fremsætter. Vi kender deres behov på de mest almindelige områder. Der er derfor ikke længere nogen grund til ikke på disse særlige områder at lave faste retningslinjer, at styrke det retlige princip. Når vi ved, at kommunerne – hvad der også er blevet sagt af en af ordførerne – har deres skuffecirkulærer, og at forvaltningerne i realiteten ingen muligheder har for noget skøn, så forekommer det meget formalistisk at fastholde, at vi på disse bestemte områder må bevare det.

Fru Birthe Hansen var inde på, at man burde udvide informationspligten, bl.a. så skuffecirkulærene kom frem – men sandheden er jo, at skuffecirkulærene officielt set ikke binder, og at man altid, når man fremlægger skuffecirkulærene, vil være nødt til at sige: i øvrigt er det selvfølgelig et individuelt skøn, der beror på helt konkrete omstændigheder over for den enkelte pensionist, og at de kun tjener som vejledning. Og så står pensionisterne dér og ved stadig væk ingenting.

Jeg er glad for, at ministeren agter at fremsætte vejledende indtægts- og formuegrænser. Jeg mener, det er en del af problemet, men det er ikke hele problemet. Jeg synes, det er vigtigt, at vi får skilt de områder ud, hvor pensionisterne kommer igen og igen. Jeg vil nok hævde, at ministerens svar ikke er tilfredsstillende i tilstrækkelig grad.

Jeg var selvfølgelig glad for institutionsrådets bemærkning om, at man var enig i hensigten, men ikke fandt, at det var rigtigt at fastholde kommunalbestyrelsen i sin tilsynsmyndighed. Vi har ikke ønsket at ændre på kommunalbestyrelsen som tilsynsmyndighed, men vi har ønsket at give en bedre mulighed for, kan man godt sige, at beskytte beboerne og personalet. Begge kategorier er faktisk lige vigtige. Vi har nogle sindsoprivende eksempler. Jeg kan bare nævne Jøbjergsagen, men jeg kunne også nævne andre eksempler på, hvor systemet ikke har fungeret. Man kan godt forestille sig, at en beboer, der 24 timer i døgnet er afhængig af andre, er man noget tilbageholdende over for. En del af

[Erik B. Smith]

ordførernes indlæg gik jo på, at vi ikke skal lovgive om det, men vi lovgiver jo for de svageste. Vi lovgiver ikke for de stærkeste. De velargumenterende behøver vi ikke at hjælpe, men dem, der sidder og gemmer sig.

Ministeren sagde, at amsankenævnet ikke er egnet til at afgøre disse sager: jo det er såmænd egnet til det. Hvis man vil give det kompetencen, kan det også klare det. Her er der en pointe, som man i alt fald blandt ordførerne ikke har beskæftiget sig meget med: ankenævnet kan tage sager op af egen drift. Når vi har lagt vægt på det, hænger det sammen med, at vi også har set beskyldninger mod personalet, som personalet ikke har kunnet tage til genmæle over for. Hvis man havde mulighed for, at et uafhængigt ankeorgan kunne tage sagen op af egen drift, kunne man i alt fald henvise til, at det var sket og man ikke havde fundet anledning til at skride ind. Det kunne således tilbagevises. Det synes vi selv er en ret vigtig pointe, og vi er lidt kedede af, at man ikke har hæftet sig i synderlig grad ved det.

Jeg er glad for bemærkningerne fra ministeren og samtlige ordførere om lommepengene. Vi ved godt, der foregår forsøg, og vi ved også, at det er et indviklet problem. Men det er meget afgørende, om forsøgene drejer sig om, om vi skal have afskaffet lomme pengebegrebet, eller hvordan vi skal afskaffe det. Samtlige ordførere og for så vidt også ministeren har sagt, at man i princippet er enig i at afskaffe det, så vi må gå ud fra, at forsøgene går ud på, hvordan vi skal afskaffe det. Og der er jo konstateret et flertal for det i salen, så de forsøg må kunne tilendebringes relativt hurtigt.

Det skal indrømmes, at vi i vores forslag om institutionsråd har været meget detaljerede, og man kan diskutere, om det er hensigtsmæssigt eller ej. Når vi har været så detaljerede, har det mest været for at undgå misforståelser. Vi ville gerne vise intentionerne med forslaget, og det er heldigvis også blevet opfattet på den rigtige måde fra samtlige ordførere bortset fra fremskridtspartiets. Det er ikke sikkert, at sammensætningen er de vises sten. Formålet er at beskytte først og fremmest beboerne, men også give en rimelig mulighed for personalet for at blive beskyttet mod urimelige påstande.

Til fru Lizzie Lichtenberg vil jeg gerne sige, at ældreydelsen efter vores opfattelse

ikke er med i forslaget. Det er rigtigt, at det selvfølgelig har relation til de personlige tillæg, men ældreydelsens omkostninger er, som vi ser det, ganske betydelige, og på et tidspunkt, hvor der i øvrigt skæres ned, finder vi, at det vil være lidt uhensigtsmæssigt, at man søger at løse samspilsproblemerne og hjælper de pensionistgrupper, der har indtægter ved siden af pensionen. Jeg har godt set, at regeringen i sit sparekatalog i forbindelse med 2 pct.s forliget har skrevet, at man vil anvende en del af pensionsmidlerne til at få løst nogle af samspilsproblemerne. Vi vil nok sige, at det er flot at bruge penge til – det er mindst 100 mill. kr., vi snakker om – en pensionistgruppe, som ikke kan siges at være den dårligst stillede. Vi er altså ikke med på at koble ældreydelsen ind her, selv om det er relevant at komme med en betragtning om det.

Vi afventer selvfølgelig også med interesse »projekt plejemiljø«, men må sige, at der skal ske noget på området, og det synes vi også at man har tilkendegivet her fra folketingets flertal.

Jeg vil sige til fru Birthe Hansen, at vi også er meget indstillet på en oplysningspligt over for pensionisterne. Den kan ikke udbygges nok, og den kan i alt fald let gøres betydelig bedre. Vi har altså ingen problemer med at koble det ind under udvalgsarbejdet som en del af det, der skal siges fra flertallet til ministeren. Som sagt har vi heller ingen problemer med at vurdere plejehjemsrådenes sammensætning og diskutere, om der er en mere hensigtsmæssig måde at gøre det på. Det er rigtigt, at man med hensyn til lomme pengene måske godt kan være lidt bekymret for, om det vil ende med, at de kommer til at betale de faktiske udgifter. Det bør det ikke gøre. Det er muligt, at vi i betænkningen skulle have nogle bemærkninger om, at det naturligvis ikke er meningen, at pensionisterne ved ophævelse af lomme pengebegrebet skal stilles dårligere, end de er i dag.

Jeg vil gerne sige tak til hr. Tinning for hans tilsagn, også hans praktiske anvisninger med hensyn til, hvordan vi kommer videre med dette. Fru Pia Kjærsgaard fra fremskridtspartiet, havde jo ikke forstået meget af det hele. Jeg skal ikke trætte fremskridtspartiet med betragtninger, men når man ikke mener, man har råd til at ophæve lomme pengebegrebet, er det lidt uforståeligt, at man

[Erik B. Smith]

mener, man har råd til at hæve pensionerne til 4.000 kr. pr. pensionist, men det er vel udtryk for fremskridtspartiets logik.

Jeg er ked af, at fru Dagmar Mørk Jensen fandt, at man ikke burde gå ind på spørgsmålet om personlige tillæg for ikke at blande sig i det kommunale selvstyre. Jeg håber, det er noget, vi kan tage op under udvalgsarbejdet.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg har konstateret så meget positiv velvilje for forslagen, at der er grund til at antage, at vi når at blive færdige inden sommerferien, så vi kan pålægge ministeren at komme med nogle konkrete lovforslag i næste samling.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det er i anledning af hr. Erik B. Smiths bemærkninger om klageadgang. Når jeg tog afstand fra det, er det, fordi systemet måske ikke fungerer godt nok i dag, hvor den sociale tilsynsmyndighed er socialstyrelsen og den kommunale tilsynsmyndighed er tilsynsrådet i amtet. Men den foreslåede ordning, hvor socialudvalgets afgørelse kan påklages til amsankenævnet, giver problemer. Det betyder, at vi skal ændre § 82 i bistandsloven, idet det her fastslås, at kommunalbestyrelsen er tilsynsmyndighed for institutionen. Her kan jeg se nogle problemer, som vil tårne sig op, først og fremmest fordi amtsplejehjem ikke er omfattet af den foreslåede ordning, for amsankenævnet kan ikke være klageinstans for amtets egen institutionsdrift. Så snart vi kommer uden for Københavnsområdet, er der et betydeligt antal amtsplejehjem. Derfor er det et temmelig komplekst system, som selvfølgelig kan løses, men jeg tror ikke, den skitserede løsning her er brugbar til at lave den enkle løsning. De bestræbelser, vi hele tiden har for at nedbryde institutionsgrænserne, og det oplæg, ministeren vil komme med, skal vi se på.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Der er to temaer, jeg for en ordens skyld vil komme med et par bemærkninger til. Det første er spørgsmålet om de personlige tillæg. Jeg har allerede for længe siden registreret, at socialdemokratiet pludselig er blevet meget optaget af tanken om de retsbestemte ydelser på dette område. Det er for mig at se

noget ganske nyt, der er sket i socialdemokratiet. Hvorfor det er sket, kan man jo hver især gøre sig sine overvejelser om. Når der nu kommer et pres fra socialdemokratiet herfor, så vil jeg godt sige: hvem er det, der f.eks. har udarbejdet egentlige vejledende retningslinjer om varnehjælpen? Hvem er det, der har taget fat på at lave yderligere vejledende retningslinjer for tildeling af personlige tillæg, som jeg har nævnt i dag, på andre områder, og som det også fremgår af betænkningen om pensionslovgivningen, som vi vedtog i går? Det er denne regering. Vi har ønsket gennem uddybende, vejledende retningslinjer at få en større garanti for, at pensionisterne får, hvad det har været hensigten at de skulle have, men at gå over til et egentligt retsbestemt princip vil for mig at se, som jeg sagde i mine første bemærkninger, give nogle meget firkantede løsninger. Alle er naturligvis interesserede i, at pensionisterne skal have, hvad de har ret til. Derom kan der ikke være nogen tvivl. Men vi har et kommunalt selvstyre, det er kommunerne, der forvalter rådighedsbeløbet, og vi kan kun inspirere gennem de vejledende retningslinjer, medmindre vi vil lave noget, som administrativt næsten ikke er til at leve med. Det tror jeg, vil blive sandheden om dette.

Hvis vi skal til at lave fuldstændig faste retsbestemte ydelser om tandproteser, briller og alt muligt, tror jeg, det bliver meget vanskeligt at administrere for en kommune og ikke tryggere for pensionisten. Det vil jeg godt have sagt, for det er selvfølgelig rigtigt, som ordføreren for forslagsstillerne siger, at vi sagtens kan sikre det hele ind her, fordi vi har en fælles holdning til grundprincipperne, men når vi så kommer ned under overfladen, skal vi alligvel også være klar over, hvad det er, vi taler om. Regeringens klare mål er at sikre, at pensionisterne får, hvad de har ret til, sikre, at de gennem kommunerne får den bedst mulige information om, hvad de har ret til, men egentlige retsbestemte ydelser tror jeg vil give bagslag.

Det andet er lommepengene. Det er et emne, som vi også har diskuteret tidligere. Der har været bred enighed om, at lommepengesystemet er formynderisk. Det spørgsmål, man også sådan lidt drillende kunne stille, er: hvorfor er det så ikke afskaffet for mange år siden, når det nu er så uhyggeligt, som tilfældet er? Jeg synes, at man under alle

[Socialministeren]

omstændigheder kan tillade sig at fastslå, at hvis man skulle starte forfra i dag, var der formentlig ingen, der kunne drømme om at starte med et lommepegesystem. Det er i virkeligheden en anakronisme, men den er fastholdt gennem mange år, og at den er blevet en indarbejdet tradition, skal vi ikke glemme. Især til hr. Tinning, der siger, at det haster, det her – og hr. Tinning var lige ved at sige: skidt med forsøgene i dette tilfælde – vil jeg sige, at uanset, at det er et formynderisk og forkert system, vi har, er der nogle indarbejdede traditioner, som bevirker, at vi skal bruge lidt tid for at få den rette forståelse for selve princippet både blandt beboerne, som selvfølgelig er dem, det først og fremmest drejer sig om, og blandt medarbejderne på plejehjemmene, blandt dem, der skal administrere og i øvrigt også blandt de pårørende.

Når jeg diskuterer dette tema ude i landet, kommer der en stor reaktion imod det både fra pensionister og fra de pårørende. Så uanset, at vi kan være enige om, at det er et rigtigt grundprincip, og jeg kan være enig med hr. Erik B. Smith i, at forsøgene i realiteten har til formål at finde frem til, hvordan vi afskaffer lommepengene – det er jo ikke for sjovs skyld – så mener jeg også, at formålet er rigtigt. Det går på, hvordan vi afskaffer det, men vi er nødsaget til at have nogle flere veldokumenterede erfaringer for, hvordan det fungerer, også som murbrækker for en ændret tradition, fra beboernes side, fra medarbejdernes side, fra de pårørendes side og for dem, der i øvrigt skal administrere det. Der er mange barrierer, som man ikke uden videre nedbryder fra den ene dag til den anden. Så at trække et sådant system ned over hovedet på de grupper, jeg har nævnt, mener jeg ville være skadeligt for den udvikling, som vi i virkeligheden er enige om skal fremmes.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (FP):

Det er klart, når man heroppefra får at vide, at der ikke er logik i, hvad man siger, og vi ikke er realistiske i fremskridtspartiet, så er jeg selvfølgelig nødt til at afvise det. Jeg er ganske enig med socialministeren i hans afgivne bemærkninger vedrørende lommepegesystemet. Vi er præcis lige så meget

imod det system, som alle andre ordførere har givet udtryk for herindefra, men vi er netop så realistiske, som jeg sagde i min ordførertale, at vi ved, at der ikke er økonomisk mulighed for det langt ud i fremtiden, men hvad der er økonomisk mulighed for, hvad vi også har påvist, er det folkepensionsforslag, som vi har taget lidt forskud på og skal diskutere senere i dag. Men nu har jeg da fået en lille forsmag på, hvad socialdemokratiet mener om det forslag.

Erik B. Smith (S):

Kunne fru Pia Kjærsgaard ikke fortælle mig, hvad der ikke er økonomisk mulighed for i forbindelse med ophævelse af lommepengene, når det af forslaget fremgår, at vi ikke har tænkt os, at det statsfinansielt skal medføre nogen ændringer overhovedet, dvs. ingen merudgifter for samfundet?

Tinning (VS):

Blot for at præcisere mit standpunkt, så også socialministeren er klar over det. Jeg siger ikke skidt med forsøgene. Jeg var heller ikke engang lige ved at sige: skidt med forsøgene. Jeg mener faktisk, at det er godt at få lavet disse forsøg omkring ophævelse af lommepegebegrebet.

Men socialministeren ved også godt, at sådan noget kan tage kortere eller længere tid, bl.a. afhængigt af den energi og de resourcer, der også fra socialministeriel side bliver sat ind i arbejdet. Derfor er det vigtigt, at vi nu i denne samling siger, at vi vil have et forslag i 1984-85, det er om et lille år. Skulle det ikke være muligt i løbet af et lille år at få tilvejebragt så mange kvalificerede, veldokumenterede, gennearbejdede forsøgs erfaringer, at man kan lave et lovforslag? Det må det være. Alt det med, at nu skal vi ikke det ene og det andet. Nej. Vi skal hverken det ene eller det andet, men det handler om at få sagt, at det kan nås på et år. Jeg ved, at hvis ministeren i øvrigt på mange andre uhyre udviklede områder mener at have en interesse i noget, er der meget, der kan nås på langt mindre end et år. Det har vi mange erfaringer for.

Derfor synes jeg, det er vigtigt at sige, at selvfølgelig skal der laves forsøg, men vi skal have lovforslaget i 1984-85. Det er sådan set

[Tinning]

alt, og foreløbig er vi altså, tror jeg nok, fuldstændig enige.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne sige til socialministeren, som havde nogle betragtninger om, hvad socialdemokratiet pludselig går ind for eller ikke går ind for, at socialdemokratiet ikke havde forestillet sig, at et flertal i folketinget kunne gennemføre § 37, stk. 4, i bistandsloven. Vi tror, at det kunne lade sig gøre, fordi man kunne bilde befolkningen ind, at ydelserne var langt højere, end de i virkeligheden var. Det kan man gøre, fordi det er skønsmæssige ydelser. Det er helt afgørende for socialdemokratiet at få ud til befolkningen, hvor ringe de sociale ydelser i virkeligheden er. Hvis vi ikke kan gøre det på anden måde, kan vi gøre det ved, at det bliver retsbestemte ydelser, der fastsættes så klart, at det er åbenbart indlysende for enhver, hvad ydelsen er.

Det er muligt, at socialministeren ved – han deltager i masser af møder – at hvis man snakker med folk, der første gang kommer ind i det sociale system, er deres første reaktion altid: tænk, får vi så lidt. Vi har læst om disse kolossale ydelser, hvilket fremragende velfærdssamfund det danske er, osv., og så bliver man spist af med disse små ydelser. Det er en af forklaringerne på, at vi nu går ind for retsydelser. Vi ønsker simpelt hen, at ydelsernes størrelse skal være åbenbart indlysende for enhver.

Det andet er, at kommunerne på en række områder er blevet så klemte økonomisk, at de prøver at klare sig med færre ydelser. Det kan lade sig gøre, fordi ydelserne er skønsmæssigt formuleret, det er individuelt op til de enkelte osv. Vi ser værnet mod fattigdommen svinde bort, og det er altså grunden til de nye signaler.

Der er en ting i forbindelse med de personlige tillæg. Ministeren sagde, at det vil blive meget vanskeligt for kommunerne at administrere retsydelserne. Til det er der at sige, at det vel ikke er sværere end i forbindelse med boligsikring og boligydelse og pensioner osv., som jo også er retsydelser. Selvfølgelig kan man det. Det gør man rent faktisk i dag, så det vil da også kunne gøres.

Jeg har ikke så meget at sige om lommepengesystemet. Det er klart, at et flertal her har sagt, vi ønsker det afskaffet, og at forsø-

gene går på, som ministeren også sagde, at finde ud af, hvordan det bliver afskaffet. Det eneste er, at vi gerne vil have, det sker lidt hurtigt. Vi vil gerne have, det sker så hurtigt, at det kan danne udgangspunkt for, at vi i næste samling ser et lovforslag fra ministeren.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg må indrømme, jeg har svært ved at se, hvordan diskussionen om bistandshjælpens kontanthjælp kan kobles sammen med personlige tillæg til pensionister. Det, der er tale om, hvis vi ser på pensionistområdet, er i realiteten, at rådighedsbeløbet er betydeligt forøget under denne regering. Varmehjælpen blev fordoblet. Det vil sige, der er et større beløb at operere med for kommunerne, end der har været tidligere, så den argumentation mener jeg ikke kan anvendes i den sammenhæng, hvor hr. Erik B. Smith bruger den, nemlig at det er derfor, vi har ændret holdning. Når jeg siger, det er kompliceret med det personlige tillæg, er det, fordi det ikke bare er et spørgsmål om varmhjælp, om medicintilskud, men også et spørgsmål om en lang række små ting i form af proteser, briller, fodindlæg og mange andre ting, hvor det for mig at se vil blive meget firkantet og meget kunstigt, hvis det skal ind i et fast regelsæt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) *Første behandling af lovforslag nr. L 102:*